

Co jsem ve 25 letech nevěděl

© Petr Casanova

Zdroj: https://www.firstclass.cz/2020/08/20-rozhodnuti-kterych-budes-za-20-let-litovat/?mc_cid=a297659895&mc_eid=dca4fed1ad

Samozřejmě, jsou chyby, které je dobré jako „dospívající dítě“ prožít. Věnuji se jim v rozšířené verzi mého bestselleru *250 zákonů lásky*. Jsou ovšem také kroky, bez nichž se vyplatí obejít.

Například když mi bylo o dvacet let méně, nevěděl jsem, že svým vlastním postojem mohu zruinovat svůj život víc, než to dokáže kdokoli jiný.

Stejně tak jsem si myslel, že mám na všechno spoustu času, že mohu letět na autopilota a nevádí, když letím špatným směrem – abych po dvaceti letech zjistil, že se musím otočit a letět dvacet let zase zpátky a v 65 letech se tak ocitnout ve výchozím bodu. Promarnit tak čtyřicet let života.

Mnohokrát v posledních dvaceti letech jsem si přál, aby mi bylo zase čtyřicet a mohl jsem některá rozhodnutí vrátit. Nešlo to a vzala mi spoustu času.

I já vím, že jsou chyby, které si musíme zažít. Ale také závidím všem pětadvacetiletým, tak jako mně ten pasažér v rychlovlaku před dvaceti lety, že mají tu příležitost se následujícím rozhodnutím vyhnout:

Obsah

Co jsem ve 25 letech nevěděl.....	1
1. rozhodnutí: Snažit se ve všem zavděčit svému okolí	2
2. rozhodnutí: Vyhýbat se všemu nepohodlí.....	2
3. rozhodnutí: Čekat, čekat a zase čekat na zázrak	2
4. rozhodnutí: Navždy uvěřit, že to nedokážeš... ..	2
5. rozhodnutí: Bát se navždy vlastních omylů	2
6. rozhodnutí: Neučit se už nové věci	3
7. rozhodnutí: Raději mlčet než říct, co považuješ za správné.....	3
8. rozhodnutí: Vzdorovat minulosti a odmítnout realitu	3
9. rozhodnutí: Kvůli jednomu nevydařenému vztahu nedat šanci už žádnému jinému	3
10. rozhodnutí: Nikdy neodpustit	4
11. rozhodnutí: Nechat se přesvědčit, že si nikdy nezasloužíš další šanci	4
12. rozhodnutí: Brát si vždycky všechno osobně	4
13. rozhodnutí: Vyžadovat podporu ze špatných zdrojů	4
14. rozhodnutí: Trvale nenávidět úspěšné lidi	4
15. rozhodnutí: Zanedbávat se ve prospěch druhých	5
16. rozhodnutí: Považovat se za střed vesmíru.....	5
17. rozhodnutí: Stihnout úplně všechno	5
18. rozhodnutí: Věnovat pozornost všemu, jen ne přítomnosti	5
19. rozhodnutí: Být přespříliš zaměstnaný KDYBY	5
20. rozhodnutí: Očekávat, že všechno v životě půjde podle plánu.....	6

1. rozhodnutí: Snažit se ve všem zvděčit svému okolí

Muž v rychlovlaku mě tehdy zaskočil hned první otázkou: „Kdo vlastně jsi?“

Rozpačitě jsem odpověděl také otázkou: „Nevím. Kým bych měl být?“

Z dětství jsem si myslel, že jsem tu v každém okamžiku hlavně proto, abych naplnil něčí očekávání – a že šťastný budu jediné tehdy, když mě někdo jiný pochválí.

Byl jsem veden k tomu, abych se stal lepší verzí svých rodičů, šel po cestách, které mi vytyčili, dosahoval snů, které mi stanovili.

„Jednoho dne zjistíš,“ řekl mi tehdy muž, „žes měl najít více odvahy osvobodit se a hledat také své sny. Lidé v okolí Tě od nich budou rádi odrazovat, protože pro ně bude důležitější, abys uskutečňoval jejich sny. Budou Ti říkat, že splnění Tvých snů je nemožné. A teprve po mnoha letech pochopíš, že většina snů se nenaplní jen proto, že v ně přestaneš věřit.“

2. rozhodnutí: Vyhýbat se všemu nepohodlí

Jako mladý jsem měl tuto logiku: Když se budu vyhýbat všemu nepohodlí, prožiju život v pohodlí. Muž ve vlaku se smál. Věděl, že tak to nefunguje. Všechny splněné sny, které nám dávají pocit naplněného a smysluplného života, jsou za hranicí zóny pohodlí. Ležení na gauči se stává pohodlným jen krátkodobě, po delší době už přestává vyhovovat, péra tlačí do zad, televizní program nudí. Protože změna je život.

„Překonávat nepohodlí, strachy a negace, je nepohodlné. Nicméně nejúžasnější zážitky nabýváš tehdy, když se snažíš jít proti tomu, čeho se sám bojíš. Tím posiluješ, tím zdoláváš sám sebe, tím nabýváš hrdosti.“ A dodal: „Strachu se nikdy nezbavíš, budeš-li se vyhýbat tomu, čeho se bojíš. Chceš-li mít relativně pohodlnou budoucnost, musíš investovat do svého dočasného nepohodlí. Tak jako chceš-li mít kondici, musíš ji namáhavě budovat.“

3. rozhodnutí: Čekat, čekat a zase čekat na zázrak

Jako čtyřadvacetiletý jsem byl obložen životopisy úspěšných mužů. Myslel jsem, že jednoho dne budu jako oni, ale nic jsem pro to nedělal. Čekal jsem na zázrak.

Nevěděl jsem, že chci-li v životě něčeho dosáhnout, musím za tím vykročit. Zato jsem v každé chvíli věděl, proč nevykračuji. Měl jsem opravdu mnoho důvodů... „Ještě není ten správný čas. Ještě nejsem připraven. Ještě nejsem dost dobrý.“ Jako by se snad moje schopnosti měly jednoho dne samy od sebe zlepšit!

Muž ve vlaku mi řekl: „Časem zjistíš, že tím hrdinou, který přijde a zachrání Tě, jsi Ty sám. Ano, na sebe celou dobu čekáš!“ A dodal: „Jedině Ty musíš udělat pokrok. Jinak budeš celý život hořce sledovat, jak ostatní uskutečňují své sny, a přemýšlet, kde vzali tolik štěstí nebo odvahy... Proto přestaň čekat na to, že někdo vyvolá Tvé jméno. Už se stalo!!! Už je čas!!! Nikdo Ti neukáže cestu. Nikdo Ti předem nezodpoví všechny otázky. Nepotřebuješ znát ani celou cestu, ani všechny odpovědi. Důležité je udělat první nejmenší krok. Pak se první kus cesty i první odpovědi objeví.“

4. rozhodnutí: Navždy uvěřit, že to nedokážeš...

„To nedokážu.“ Kdykoli jsem o něco usiloval, těmito dvěma slovy jsem to vzdal. Zvykl jsem si na to. A byl vlastně rád, že jsem svou rezignací dokázal, že mám pravdu – že to vážně nedokážu; že to vážně „nejde dokázat“!

„Nehledej důvody, proč to nemůžeš dokázat. Hledej způsoby, jak to můžeš dokázat,“ řekl mi muž. „V každém okamžiku můžeš dosáhnout malého pokroku, částečného vítězství. A až se to stane, budeš litovat, že všechny výmluvy v Tvé hlavě byly lež. Můžeš promarnit život sebelimitováním. Přitom všechno, na co pomyslíš a čemu jsi ochoten něco obětovat, můžeš dokázat. Uč se vypracovávat každodenní pozitivní rituály, budovat postupně sebedůvěru. Každý velký cíl je složen z tisíců malých vítězství – krůčků, které určitě svedeš.“

Na tohle se ostatně zaměřuji v [koučovacím magazínu](#), který vychází každé dva měsíce.

5. rozhodnutí: Bát se navždy vlastních omylů

Od první třídy základní školy mě učili, že se nesmím mýlit. Že za omyl je pětka, ostuda, výprask. Že když budu mít špatné známky (mnoho omylů), nikdo mě nebude mít rád. A tak jsem se bál cokoli zkoušet. Myslel jsem, že tak se vyhnu omylům. Netušil jsem, že se tím dopouštím vůbec největšího omylu v životě.

„Objevit vlastní rezervy, způsobit omyly a napravit své chyby znamená učit se,“ řekl mi muž. „Mýlit se a kvůli tomu nedostat od života to, co v dané chvíli očekáváš, je někdy to největší požehnání, protože se Ti otevrou dveře k poznání a Ty dostaneš místo toho, co chceš, to, co potřebuješ. Podstoupíš lekce a získáš zkušenosti, které bys jinak minul.“

Tehdy ve vlaku jsem pochopil, že mám přijmout i špatné dny a události ve svém životě. Že život je jako puzzle. Některé díly sice vypadají ošklivé, ale bez nich by obraz nebyl celistvý. Dokonce ty nejošklivější kousky dávají celé mozaice smysl.

6. rozhodnutí: Neučit se už nové věci

Tehdy mi muž poprvé řekl nádherné moudro Mahátmy Gándhího: „Žij, jako bys měl zítra zemřít, a uč se, jako bys měl žít navždy.“ Muž k tomu dodal: „Život je jako kniha a ti, kteří se přestanou vzdělávat, přečtou z té knihy sotva pár stránek.“

Vysvětloval mi, jak je důležité otevřít mysl a srdce novým nápadům, výzvám, zážitkům. Objasnili mi, jak se mi rozšíří rozhled, pokud si vyslechnu jiné názory a na tytéž věci se zaměřím i z jiných úhlů pohledu. Tím mě mimoděk učil empatii.

„Když nerozumíš životu, není to chyba života, ale Tvoje. Nepřestávej hledat nové cesty, jak mu porozumět – objevuj a uč se. Ptej se a přemýšlej. Poznání Tě provede krásami, o nichž nemáš ani ponětí.“

7. rozhodnutí: Raději mlčet než říct, co považuješ za správné

Ve škole existovala vždy jen jedna pravda. Ta oficiální. Nebyla diskuse, neexistoval alternativní názor. Co řekl učitel, bylo svaté. Pokud jsem to viděl jinak, byl jsem vyzván, abych mlčel.

Tím jsem se učil, že na mém názoru nezáleží. Že nemám právo na vlastní slovo ani myšlenku. Naučil jsem se mlčet zejména před autoritami. Bátl jsem se, aby někdo výše postavený nevyčetl z mé tváře, že cítím něco jinak.

Když jsem nastoupil do zaměstnání, nechápal jsem, proč se píše „mzda stanovená dohodou“, když mi byla prostě určena. Čím víc jsem majiteli přikyvoval, tím výš jsem stoupal. Věděl, že udělám, co bude chtít. Jednou si ve výtahu dovolil na mou podřízenou. Chtěl po ní sex. Byl to miliardář, ti se přece neodmítají. Jenže ona to odmítla. A já dostal okamžitě pokyn vyhodit ji.

Byla to nejlepší pracovnice, jakou jsem v týmu měl. Samoživitelka, pro kterou by vyhadzov měl existenční následky. Vyhodili byste ji, protože jste majiteli podřízeni?

Tehdy jsem začal mluvit. Vzpírat se. Moje kariéra se rychle zastavila. Nahradili mě lidé, kteří byli ochotni kývat jako kdysi já. A přesto nelituji.

Ta pracovnice se stala mou současnou kolegyní. Je opět nejlepší a žádný majitel už mi nemůže říct: „*Pane Casanovo, vyhodte ji.*“ Má to, co chtěl. A já taky.

8. rozhodnutí: Vzdorovat minulosti a odmítnout realitu

Před dvaceti lety mě děsně trápila minulost. Tolik momentů jsem chtěl vrátit a změnit. Ani jedno nešlo. A muž se smál: „*I kdyby vznikl stroj času, nesnaž se o to. Připravil by ses o veškerou hodnotu ponaučení a zmoudření.*“

Naučil mě to, co dnes popisují v posledním bestselleru *Čtyři prány štěstí* – svým způsobem milovat a oceňovat chyby. Přijímat minulost, ať byla jakkoli bolestná. Když mě moje první partnerka podvedla, strašně jsem se trápil. Nenáviděl jsem kluka, ke kterému utekla. Přál jsem si, aby se vrátila. Ale díky muži ve vlaku mi došlo, že přece nepotřebuji zpátky ženu, která mě dokáže podvést, nýbrž že mnohem více potřebuji ženu, která mě nikdy nepodvede.

A tak když mi ta expartnerka po čase napsala: „*Jsem tak šťastná! Víc než s Tebou!*“, měl jsem upřímně velkou radost. Protože to byla záruka, že se nikdy nebude chtít vrátit.

9. rozhodnutí: Kvůli jednomu nevydařenému vztahu nedat šanci už žádnému jinému

Zklamání z nepodařené velké lásky se mnou zatřásl, to ano, muž ve vlaku mi ale vysvětlil, že se mnou třese jen proto, abych se probudil a změnil. Doslova mi řekl: „*You can choose to become BITTER or BETTER!*“ Tedy: „*Můžeš si vybrat, jestli zahořkneš, nebo se posuneš.*“ A hořkost v životě fakt nemám rád.

Život mi naopak ukázal, že čím hořčejší je minulost, tím sladší může být přítomnost. Stačí jen dát šanci novému člověku.

10. rozhodnutí: Nikdy neodpustit

Jako mladý jsem neznal rozdíl mezi slovy *prominout* a *odpustit*. Myslel jsem, že jde o totéž. Že když se budu trápit, budu tím trápit i toho druhého. Nevím, jak mě to vůbec mohlo napadnout...

Muž ve vlaku mě naučil, že *prominout* je vzít druhého na milost. Smazat jeho chybu a dát mu další šanci. Tedy pokračovat s ním ve vztahu. Naopak *odpustit* je nevzít druhého na milost. Nesmazat jeho chybu a nedat mu další šanci. Tedy nepokračovat s ním ve vztahu. Odpustit znamená nezapomenout, přijmout minulost jako fakt a ponaučení – a přestat se tím zabývat.

Dokud jsem promíjel pořád stejné podrazy, stál jsem na místě. Dokud jsem neodpouštěl a zahořkle se týral minulostí, stál jsem také na místě. Teprve s odpuštěním jsem konečně hodil špatného člověka i špatnou minulost za hlavu a začal tvořit lepší budoucnost.

Muž mi doslova řekl: „*Nikdy se nesnaž trivializovat těžké zkušenosti. Dokaž si říct: Ano, stalo se. Ano, bylo to zlé. Ale právě proto si uvědomuji, co už nechci znovu zažít. A právě proto děkuji za tuto zkušenost, stála za to. To je odpuštění – schopnost poděkovat i za to špatné.*“

11. rozhodnutí: Nechat se přesvědčit, že si nikdy nezasloužíš další šanci

I já jsem dělal mnoho chyb. Pak se v mé hlavě ozýval zvláštní hlas soudce. Odsuzoval mě. Připomínal mi staré přešlapy a viny. Opakoval, že si nezasloužím nic dobrého.

„*Nenech se vtáhnout do vlastního dramatu,*“ řekl mi tehdy muž ve vlaku. „*Každý den je nová šance. Ale...*“ A tehdy jsem pochopil to, co zdůrazňuji v *magazínu FC*: Chyba, kterou uděláš podruhé, už není chyba, ale volba. Proto mi došlo, že není problém chybu udělat, ale opakovat.

12. rozhodnutí: Brát si vždycky všechno osobně

Už učitelé mi vnucovali, že co o mně říkají druzí lidé, to vypovídá o mně. Muž ve vlaku se tomu smál. Opakoval: „V životě žádné jiné osoby nejsou tak důležité, jak si myslíš. Vše, co druzí lidé vypouštějí ze svých úst, vyjadřuje jejich vlastní boj. To oni se neumějí vyrovnat s fakty, to oni mají potřebu tě pomlouvat, to oni cítí nutkání někoho zranit, zklamat, rozesmutnit. Ta touha vychází z nich. Ty jsi jenom záminka.“

A pokračoval: „Absolutně neřeš, jestli se k Tobě lidé chovají hezky, nebo nehezky. Nemáš s tím moc společného. Kdo se cítí hezky, ten se k Tobě bude chovat hezky, protože si nebude chtít zkazit náladu. Beztak nejdůležitější není to, co si o Tobě myslí druzí, ale co o sobě soudíš Ty sám.“

13. rozhodnutí: Vyžadovat podporu ze špatných zdrojů

Přál jsem si v životě něco dokázat. Věděl jsem, že k tomu potřebuji podporu. Z mého okolí však podpora nepřicházela. Muž ve vlaku řekl: „*Budeš-li chtít pizzu, půjdeš do sushi baru?*“

Zavrtěl jsem hlavou. Přece italskou specialitu nebudu hledat v japonském podniku. Muž se zaradoval: „*A proč? Patrně proto, že chápeš, že v sushi baru nebudou mít nejlepší suroviny na pizzu. Větší pravděpodobnost chutné pizzy je v italské restauraci. Stejně tak podporu na cestě ke svým snům najdeš spíše u lidí, kteří svých snů dosáhli, než u těch, kteří jich nikdy nedosáhli. Ti první nikdy neřeknou, že je Tvůj sen neuskutečnitelný.*“

Ten den jsem pochopil nejen pořekadlo „Chceš-li létat, neptej se slepic, jestli to dokážeš“, ale také pravidlo, že všichni jsme průměrem pěti osob, kterými se nejčastěji obklopujeme. Okolí nás ovlivňuje a definuje. „*Kdykoli máš pocit,*“ řekl mi, „*že něco nedokážeš, rozhlédni se nejdříve kolem sebe, kolik lidí tě podporuje. Pak pochopíš z velké části i sebe.*“

14. rozhodnutí: Trvale nenávidět úspěšné lidi

Jan Werich řekl, že česká povaha je po desetiletích povinného rovnostářství v jednom speciální: „Nesneseme, když někdo převyšuje průměr. Takového člověka buď začneme mlátit po hlavě, aby ji sehnul, nebo mu podrážet nohy.“

Byl jsem v tom vychován a velkou část mládí jsem každého úspěšnějšího člověka nenáviděl. Myslel jsem, že mi pak bude lépe. Ale moje situace se negacemi nezlepšovala. Jen jsem se ocitl ve společenství lidí plných zahořklosti a žlučovitosti. A tam mi nebylo dobře.

Muž ve vlaku mi řekl: „A co se úspěšnými naopak inspirovat? Co poukazovat ne na to špatné, ale na to dobré? Co jimi nepohrdat, ale naopak se od nich učit?“

Skončily dny, kdy jsem po úspěšných lidech házel těžké balvany, aniž mi došlo, že je sám mám uvázané na krku. Naučil jsem se úspěšným fandit. Ne proto, že by to potřebovali, ale proto, že jsem to potřeboval já.

15. rozhodnutí: Zanedbávat se ve prospěch druhých

„Musíš poslouchat druhé, musíš tu být pro druhé.“ Taková byla v kostce moje výchova. Zažili jste podobnou a nevíte, jak přepsat tento vzorec chování? O tom je kniha *Čtyři prány štěstí*.

Ano, zpočátku i já jsem měl dobrý pocit, když jsem se postaral o druhé. Ale něco mi scházelo – aby také někdo někdy pomohl mně. A to se nedělo. A já jsem na své potřeby zapomínal. Řadě lidí jsem pomohl na nohy, a tak ti lidé odešli a najednou nezůstal nikdo, kdo by pomohl mně.

„Nejdříve musíš myslet na druhé. Pokud myslíš nejdříve na sebe, je to sobectví,“ tvrdili mi celé dětství. Teprve muž ve vlaku oponoval: „Mít sebe na prvním místě není sobectví. Je to naopak základní předpoklad k tomu, abychom láskou mohli zásobovat i druhé. Jestliže totiž pro sebe nemáme dost lásky a nemají ji pro nás ani druzí, pak se nedivme, že nám v životě začne láska scházet a že se sami přestaneme mít rádi.“

Načež dodal: „*Nikdy nemůžeš dát druhému to, co sám nemáš.*“ Tehdy jsem si přísahal to, zač bych se předtím styděl: Že dám sebe na první místo!

16. rozhodnutí: Považovat se za střed vesmíru

Každá sebeláska ale potřebuje i vyvážení. Sami totiž všechno v životě nezvládneme. Potřebujeme i soucit, empatii, schopnost porozumět druhým. Jinak ztratíme spoustu důležitých lidí.

„Co ale bude s mou láskou, když s ní nebudu šetřit pro druhé?“ zeptal jsem se.

„Máš-li dost lásky pro sebe, dáváním té lásky druhým nezchudneš. Naopak, bude se Ti vracet a budeš šťastný. Naplněný tím, že Tvůj život má smysl. Potřebuješ myslet na druhé, ale nejen na druhé, i na sebe. Stejně tak potřebuješ myslet na sebe, ale nejen na sebe, i na druhé.“

Tomu se říká vyvážení.

17. rozhodnutí: Stihnout úplně všechno

Ve čtyřiaadvaceti letech jsem měl spoustu sil a představitosti. Připadalo mi, že mi patří svět a že nikdy nezemřu. Nedošlo mi, že i když mám život před sebou, všechno nestihnu.

Jak popisují v knize *Čtyři prány štěstí*, život neskutečně kvapí. Dnes to mohu potvrdit, těch dvacet let uteklo jako den. Možná ještě nějaké roky před sebou mám, ale právě proto si každý den určuji priority a jdu ne za vším, ale cíleně jen za něčím.

Muž mi tehdy řekl: „*Nenech se zmást tím, že jsi mladý. Není čas marnit čas. Dej do svých snů 100 procent své energie. Musíš se rozhodnout, co bude Tvou prioritou. V životě možná dokážeš jednu velkou věc, ale víc jich nebude. To nevádí. Udělej raději jednu věc pořádně než spoustu povrchně. Buď raději v jednom oboru výrazný než v mnoha nevýrazný.*“

Vybral jsem si a vydal se za tím. Dvacet let jsem nepřestal jít. Přesto jsem pořád někde na začátku. Už mi ale nevádí, že těch cest nestihnu víc. Dokonce mi nevádí ani to, že nedojdu na konec té jedné. Cíl totiž není na konci. Sama cesta je cíl.

18. rozhodnutí: Věnovat pozornost všemu, jen ne přítomnosti

Když mi ta dvě slova muž řekl, nechápal jsem je: „*Žij přítomností.*“

Nechápal jsem to, protože jsem se v přítomnosti necítil dobře. Chtěl jsem buď vrátit minulost, nebo rychle skočit do budoucnosti. Spěchal jsem.

Teprve časem mi došlo, že spěch mi štěstí nepřinese. Štěstí je totiž možné procítit jen v přítomnosti. A muž to také říkal: „*Štěstí je zamčeno ve spoustě drobností, které jsou teď kolem Tebe. Za štěstím nemusíš nikam chodit. To štěstí míjíš, pokud v přítomnosti nežiješ – pokud jsi zakletý v litování minulosti nebo strachování se o budoucnost.*“

A dodal: „*Veškeré odrazové body jsou ne v minulosti nebo v budoucnosti, ale v přítomnosti. Tam začíná Tvůj nový život.*“

19. rozhodnutí: Být přespříliš zaměstnaný KDYBY

To, co mi říkal, bylo pro mě nesrozumitelné. Vždy jsem si myslel, že šťastný jsem už BYL. Nebo že šťastný BUDU někdy v budoucnu. Necítil jsem se šťastný teď.

A tak muž otevřel okno a řekl: „*Cítíš?*“

Ovívá mě svěží vítr, skoro mě až lechtal. Musel jsem se pousmát. Jo! Cítil jsem ho TEĎ.

„A co cítíš dál?“

Ten vítr k nám nesl vůni *röschtli*, švýcarské placky vyrobené z hrubě nastrouhaných brambor a opečené z obou stran, a *käseschnittenu*, opékaného sýru na topince. Obojí přicházelo z jídelního vozu.

„Máš chuť? Proč si to nevychnout TEĎ? Proč vzpomínat na minulost? Nebo proč čekat až na budoucnost?“ zeptal jsem se ho. „Proč si jakékoli životní štěstí, ukryté v maličkostech našeho každodenního života, nevychnout hned, ale AŽ NĚKDY?“

A dodal: „Neodkládej. Co když žádné ZÍTRA nebude? Otevři noviny. Mnoho mladých lidí, kteří se s nadějí vzbudili do včerejška, nedožili večera. Život je TEĎ, ne jindy. Tak uživej každý okamžik. Příští Ti nikdo nezaručí.“

Prostě filozofie, na které stojí mé knihy *250 zákonů lásky* a *Čtyři prány štěstí*, hlavní mé knihy vztahové lásky i sebelásky.

20. rozhodnutí: Očekávat, že všechno v životě půjde podle plánu

„Proč se vlastně cítíš nešťastný?“ zeptal se muž.

„Protože věci nejdou podle plánu. Protože se dějí události, které jsou špatné a já je neovlivním. Protože odcházejí lidé, které jsem měl rád a nestihl jsem se s nimi rozloučit. Zkrátka nešťastný jsem tehdy, když život jde jinak, než chci.“

„A není právě to na životě krásné?“

Zachmuřil jsem se. On dodal: „V životě nemůžeš všechno ovlivnit. Ale můžeš toho ovlivnit dost. Ať přijde rána pod pás, ovlivníš, zda se znovu postavíš na nohy. Ať Ti někdo zabouchne dveře přes nose, ovlivníš, zda popojdeš k jiným dveřím. Život nejde podle našich plánů, ale sám má s námi vždycky nějaký plán. A je dobře, že se vždy neztotožňuje s naším. Jen tak nám umožňuje prožívat ne to, co chceme, ale to, co potřebujeme.“

Vystoupil. Ale v mém životě zůstal. Celých dvacet let.

Tak ať i Vás každý z těch příštích dvaceti roků učí, baví a dělá šťastnými.